

עטרת עיטרת

לע"נ הגה"צ ר' יחזקאל אליהו בהגה"צ ר' יהושע הורוביץ זצ"ל

עטרת זקנים

לקיים נפלאים מתורת רבנו"ק מדז'יקוב זע"א

~ לקח עצמו לצד סט"א ~
ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו' (טו, טז) (א' וברש"י) לקח עצמו לצד אחד, וטראה רמו, זו התיבות לקח עצמו לצד אחד בגימטריא סטרא אחרא (עם הכולל).
(רמזי הפלאות)

~ קיום המצוות בחמיומת ~ (מדרש פליאה)
מה ראה קרח לחלוק, פרשת פרה אדומה ראה. (מדרש פליאה)
כי יאיתא בספרים אשר קרח הלך מצד החקירה לחקור טעמי המצוות, ע"כ שאל טלית שכולה תכלת וכדומה על בדדים כאלה, ואם אמנם שאין לחקור טעמי המצוות, רק נראה שטעויות היתה מפרה אדומה דנאמר שקמ 'חקר' שאין רשות להרהר, ומחזינן שאין רשות להרהר על טעמי הפרה מכלל דבכל המצוות מותר לחקור אחרי טעמי המצוות ויכול ללך ולחקור בחקירות, וזהו 'פרשת פרה אדומה ראה'.
[בהמשך דבריו: והנה בעוה"ר אנו רואים שכל מי שלומד תנ"ך הרבה נזוקה בו צד מיוחד, וכמו שפירש"י על מנינו בביים מן ההגיגות, ועיי"ש צל"ח מה שעקע ע"ז עוד בימיו, ועל אחת כמה וכמה בעוה"ר בזמננו שהצליח מעשה שטן בזה הלימוד נערי בני"ה תנ"ך ועי"ז מנוע מללמוד דברי תלמוד המאירים עינים ומודריכים את האדם בדרך הטיוב, וזה 'מה ראה לך לחקור, ראה שלשלת גדולה' היינו שהביט ולמדו הרבה בתנ"ך הנקרא שלשלת, כשאחז"ל 'אוריאל תליתאי' שהוא משולש תורה נביאים כתובים, ועי"ז שהיה עסוק תמיד בהאי שלשלת בלבד יומם וליילה עי"ז נזוקה לחקור טעמי מצוות ולחלוק על מרע"ה].
(עטרת ישועה)

~ האיש אחד - זהו קרח ~
והאיש אחד יטא ועל כל העדה תקצף, (טו, טז) (בכ, וטראה רמז כי התיבות 'איש אחד' (עם ב' תיבות) בגימטריא 'זהו קרח'.
(רמזי הפלאות)

~ האם לדתן ואבירם היו בנינים ~
ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונישאים ובניהם וטפם (טו, טז)
נדרים דף ז' [ע"ב] ברו"ך ד"ה שנאמר כי מתו כל האנשים וכו', וכתב שם הר"ן דאין לומר שנסתמו, דהא חביב 'העיני האנשים ההם נתקרו' וגו', ולכאב למיזמי משום שלא היו להם בנינים נקראו מתים, דאם כן איך אמר לו שוב מצרמה, וכי מפני שלא היו להם בנינים לא היו נשמעין. עי"ז שם הר"ן, ופלא בעיני למה צריך הר"ן לומר סבא, הא מקרא מלא דריבר הכתוב בפרשת קרח: 'ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם וכו' ובניהם וטפם', הרי כפירוש שהיו להם בנינים.
ואולי אין לכך ראייה מזה, שאיכ"פ למימר שאז בעת שאמר הקב"ה למשה 'שוב מצרמה' לא היו להם עדיין בנינים רק אחר כך נולדו להם, ודוחק, שוב ראייתו שהרא"ש ז"ל בפרק ט' נגדרים [בפירושו דף סד, ב] היוכיח באתם מחאי קרא שהיו להם בנינים, אכן להר"ן צריך לומר שאין כל כך ראייה מפקוס זה כנ"ל, לכן הוכיח מסבא בנ"ל (חמדה גנוזה, הקדמת הרומח"ד לספר עט"א)

~ נחשב לכס תרותמתם כדגן מן הגורן ונמלאה מן היקב ~ (יש, טז)
ש"ה שהתורה מלמדת אותנו גודל כח התפילה, כי אז"ל שלשה מפתחות ביד הקב"ה בלבד, והם: פרנסה יולדת ותחיית כידוע, הגרמז תביבת 'מפתחי' ר"ת תחיית מיתים פונתח' ונחה אותנו של תחיית המתים, פתח לעתיד דאין אתן של פרנסה וחיים צריכים בכל דור ודור, ויש כח ביד ישראל עי"ז תפתלים לפתוח אותם שערים, אף שהן ביד הקב"ה לבד.
וידידו מדברי המדרש בפסוק ויקחו לי תרומה - לרומם אותי בתפילתכם"ם גם רמזנו שם אשר 'תרומה' עולה 'קול תפלה', וזהו: 'ונחשב לכם תרומתכם', היינו התפילה שכלם בפתחתה, ונחשב מאד, כי כוחה לפתוח שערים שהם ביד הקב"ה לבד, וזהו 'כדגן מן הגורן' הוא מפתח פרנסתו, 'וכמלאה מן היקב' רומז על יולדת באה מן 'כעצמיהם בטבת המלאה', הישועה אל היולדת באה מן השם של עינינו ביום 'קראנו, ר"ת ב"ק' כידוע לענות בעת צרה, וזהו: 'וכמלאה מן היקב' אשר מפתח היולדת ג"כ נפתח עי"ז תפילה.
(אמרי נועם)

עטרת ראשינו

ממשנתו של הרב אב"ד שליט"א

הא דבר שיש לו מתירין לא בטיל הוא דין בהלכות ביטול או דין בהגדרת התערובת

הפסד מרובה יש לסמוך על סברת הרא"ש ז"ל דהאיסור נהפך להיות היתר לגמרי. והנה הך דינא דדבר החוזר לאיסורו לא נחשב דשיל"מ לא החליט בן הרמ"א ז"ל לדינא, דהא הביא דעת הרמב"ם ז"ל שהולך וס"ל דגם דבר החוזר לאיסורו נחשב דשיל"מ. ולהנ"ל, נמא דהא בהא תליא, ומה שהתיר הרמ"א ז"ל בדבר החוזר לאיסורו לא התייר כן אלא בהפסד מרובה ומשו"ה לא סתם להתיר לגמרי והביא גם דעת התולקים ז"ל בזה. ואכתי לדרך המלך לא באנו. דהנה הרמ"א ז"ל העתיק דברי המרדכי ז"ל דהאיסור שנוגד לתוך היתר ולא ה"י ניכר בפני עצמו וכגון ענבים שמונחים בתוך הגיגית ונתבקעו בשבת, ה"ו בטל אע"ז דיש לו מתירין אחר השבת. והנה הגרע"ק ז"ל בשו"ת מהדורת המאור כרך ד' יור"ד סי' ל"א, כתב דדברי המרדכי ז"ל א"ש רק לספרת דש"י ז"ל דטעמא דדשיל"מ הוי משום עד שתאכלו באיסור אכול בחיתו, דכיון דההיתר עומד בפני"ע והאיסור לא עמד בפני עצמו בשום פנים, קיל מפיו ושרינן אפי' בדשיל"מ. לפי"ז גם אם האיסור לא ה"י ניכר בפני עצמו לא בטיל, דסו"ס כיון שיש לו מתירין אחר השבת הוי היתר בחיתו, עכ"ל ז"ל.

ומעתה ז"ל, דהא דכתב הרמ"א ז"ל דדבר החוזר לאיסורו לא הוי דשיל"מ אלא שפיר רק אם נימא כסברת הר"ן ז"ל דהואיל והאיסור עומד להיות מותר נחשב כמין במינו, ולהכי דבר שאח"כ שוב חוזר לאיסורו לא נחשב כמין במינו עם ההיתר, דההיתר לעולם לא ה"י אסור. אבל לסברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכול בחיתו, א"כ גם דבר שהיוו לאיסורו נחשב דשיל"מ, דסו"ס יכול לאכול בחיתו למחר, ומה לא אם יום שאחרי מחר חוזר לאיסורו.

וקשיא לו קושיא עצומה כדברי זקנינו ז"ל. דהנה זה זמן רב תמחה, דהרי כהכרת הר"ן ז"ל הייב לסבור נמי סברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכול בחיתו. דהרי בביצה ג' ד' קאמז דלא אמרי' ספיא דרובן לקולא דבר שיש לו מתירין והכי קו"ל ודכתב הש"ך ז"ל ביו"ד סי' קי"ו סק"ט. והרי בזה בעי"ז ג"ל כסברת דש"י ז"ל, כסברת הר"ן ז"ל לא שייכא אלא לענין תערובת ולא לענין ספיא דרובן. ומעתה כיון דהר"ן ז"ל בחכמה ס"ל נמי לטעמא דרש"י ז"ל, א"כ אמאי לענין תערובת הוצרך הר"ן ז"ל לכתוב טעם אחר, ואמאי לא הוי נימא ל"י כסברת דש"י ז"ל, וש"מ דהפנ"י ז"ל טעם בביצה הן ק"ו והנהיב בצי"ע ותרצתו לעצמו, דהנה נודע פלוגתת הרשב"א והרא"ש ז"ל בבטיל יבש כיבש חד בחיור, האם האיסור בטל לגמרי ונהפך לגמרי להיות היתר ומותר לאכול כל התערובת בבת אחת, וזהו דעת הרא"ש ז"ל. אבל דעת הרשב"א ז"ל דאין האיסור נהפך לגמרי להיות היתר, ומזה"ל לא התירו אלא לאכול כל התערובת בזה אחר זה כי הוכיח בכל אכילה שאיכל ויכל תלות שאוכל ההיתר, עי' יור"ד סי' ק"ט.

ומעתה י"ל, דהר"ן ז"ל כ' בהר"ש ז"ל דבביטול ברוב האיסור נהפך לגמרי להיות היתר, ומזה"ש נתי דגבי ספיא מודה לסברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכות בחיתו, נהפך לגמרי ביטול ס"ל דלא שייך לומר כסברת דש"י ז"ל. דכיון דהאיסור נהפך לגמרי להיות היתר לא שייך סברת דש"י ז"ל, דכשאוכל איסור שנתבטל אינו אוכל איסור כלל אלא היתר, ודו"ק היטב.

והשטא ואי כנים אנו בעי"ז בזה, נמצא דמאן דס"ל כהרשב"א ז"ל דאין האיסור נהפך להיות היתר, לדו"דו ודאי קיימא סברת דש"י ז"ל במקומה גם לענין הא דשיל"מ לא בטל, ולית לן מקור לסברת הר"ן ז"ל. והנה, מן המחבר ז"ל ביו"ד סי' ק"ט

מקור העיתק דברי הרשב"א ז"ל הלכה והרמ"א ז"ל לא הגיה כלום ומוכח דס"ל נמי כהרשב"א ז"ל.
ומעתה לפי"ז צ"ע דברי מרוך האמרי נועם ז"ל הנ"ל, דהרמ"א ז"ל נחשב דבר החוזר לאיסורו לא מוקרי דבר שיל"מ היינו משום דס"ל כסברת הר"ן ז"ל. ותיקשי, כיון דהרמ"א ז"ל ס"ל כהרשב"א ז"ל דהאיסור אינו נהפך להיות היתר, א"כ קיימינן כסברת דש"י ז"ל, ותו לית לן מקור לסברת הר"ן ז"ל, וא"כ הדר דנתע דגם היתר החוזר לאיסורו יחשב כדבר שיש לו מתירין. שו"י דלק"מ, דהרי שם כסי' ק"ט ס"ב כתב הרמ"א ז"ל דבמקום

כתב הרמ"א ז"ל ביו"ד סי' ק"ב ס"ה, דהמין לא נחשב דבר שיש לו מתירין אע"ז דאחר הפסקה יהא מותר, דהואיל ובשנה הבאה חוזר המין לאיסורו אין זה נחשב כדבר שיש לו מתירין.
וכתב אפי"ן הגה"ק מרן רבינו בעל 'אמרי נועם' ז"ע, דהנה ידוע פלוגתת רש"י והר"ן ז"ל בביאור הא דבר שיש לו מתירין אינו בטל. דרש"י ז"ל בביצה ג' ב' ד"ה אפילו כתב וז"ל 'ואע"ז דמדאורייתא חד בתרי בטיל וכו' אחמוד רבנן הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסור על ידי ביטול'. אבל הר"ן ז"ל בגדרים נ"ב א' ד"ה וקשיא, כתב, דהנה דעת ר' יהודה דמין במינו לא בטיל, ורבנן דפלגי עלי נמי מוזו לגוף הסבא דמין במינו לא בטיל, אלא דס"ל דכיון דהרוב מותר והמיעוט אסור ה"ו נחשב כמין באינו מינו ומשו"ה בטיל. אבל דבר שיש לו מתירין ה"ו לא אינו כמין במינו עם ההיתר, דגם האיסור עומד להיות מותר, ומזה"ש ז"ל.

ומעתה ז"ל, דהא דכתב הרמ"א ז"ל דדבר החוזר לאיסורו לא הוי דשיל"מ אלא שפיר רק אם נימא כסברת הר"ן ז"ל דהואיל והאיסור עומד להיות מותר נחשב כמין במינו, ולהכי דבר שאח"כ שוב חוזר לאיסורו לא נחשב כמין במינו עם ההיתר, דההיתר לעולם לא ה"י אסור. אבל לסברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכול בחיתו, א"כ גם דבר שהיוו לאיסורו נחשב דשיל"מ, דסו"ס יכול לאכול בחיתו למחר, ומה לא אם יום שאחרי מחר חוזר לאיסורו.

וקשיא לו קושיא עצומה כדברי זקנינו ז"ל. דהנה זה זמן רב תמחה, דהרי כהכרת הר"ן ז"ל הייב לסבור נמי סברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכול בחיתו. דהרי בביצה ג' ד' קאמז דלא אמרי' ספיא דרובן לקולא דבר שיש לו מתירין והכי קו"ל ודכתב הש"ך ז"ל ביו"ד סי' קי"ו סק"ט. והרי בזה בעי"ז ג"ל כסברת דש"י ז"ל, כסברת הר"ן ז"ל לא שייכא אלא לענין תערובת ולא לענין ספיא דרובן. ומעתה כיון דהר"ן ז"ל בחכמה ס"ל נמי לטעמא דרש"י ז"ל, א"כ אמאי לענין תערובת הוצרך הר"ן ז"ל לכתוב טעם אחר, ואמאי לא הוי נימא ל"י כסברת דש"י ז"ל, וש"מ דהפנ"י ז"ל טעם בביצה הן ק"ו והנהיב בצי"ע ותרצתו לעצמו, דהנה נודע פלוגתת הרשב"א והרא"ש ז"ל בבטיל יבש כיבש חד בחיור, האם האיסור בטל לגמרי ונהפך לגמרי להיות היתר ומותר לאכול כל התערובת בבת אחת, וזהו דעת הרא"ש ז"ל. אבל דעת הרשב"א ז"ל דאין האיסור נהפך לגמרי להיות היתר, ומזה"ל לא התירו אלא לאכול כל התערובת בזה אחר זה כי הוכיח בכל אכילה שאיכל ויכל תלות שאוכל ההיתר, עי' יור"ד סי' ק"ט.

ומעתה י"ל, דהר"ן ז"ל כ' בהר"ש ז"ל דבביטול ברוב האיסור נהפך לגמרי להיות היתר, ומזה"ש נתי דגבי ספיא מודה לסברת דש"י ז"ל דעד שתאכלו באיסור אכות בחיתו, נהפך לגמרי ביטול ס"ל דלא שייך לומר כסברת דש"י ז"ל. דכיון דהאיסור נהפך לגמרי להיות היתר לא שייך סברת דש"י ז"ל, דכשאוכל איסור שנתבטל אינו אוכל איסור כלל אלא היתר, ודו"ק היטב.

והשטא ואי כנים אנו בעי"ז בזה, נמצא דמאן דס"ל כהרשב"א ז"ל דאין האיסור נהפך להיות היתר, לדו"דו ודאי קיימא סברת דש"י ז"ל במקומה גם לענין הא דשיל"מ לא בטל, ולית לן מקור לסברת הר"ן ז"ל. והנה, מן המחבר ז"ל ביו"ד סי' ק"ט
מקור העיתק דברי הרשב"א ז"ל הלכה והרמ"א ז"ל לא הגיה כלום ומוכח דס"ל נמי כהרשב"א ז"ל.
ומעתה לפי"ז צ"ע דברי מרוך האמרי נועם ז"ל הנ"ל, דהרמ"א ז"ל נחשב דבר החוזר לאיסורו לא מוקרי דבר שיל"מ היינו משום דס"ל כסברת הר"ן ז"ל. ותיקשי, כיון דהרמ"א ז"ל ס"ל כהרשב"א ז"ל דהאיסור אינו נהפך להיות היתר, א"כ קיימינן כסברת דש"י ז"ל, ותו לית לן מקור לסברת הר"ן ז"ל, וא"כ הדר דנתע דגם היתר החוזר לאיסורו יחשב כדבר שיש לו מתירין. שו"י דלק"מ, דהרי שם כסי' ק"ט ס"ב כתב הרמ"א ז"ל דבמקום

מציאת העולה מהדרים

- [א] הרמ"א ז"ל כ' דדבר החוזר לאיסורו לא נחשב כדבר שיש לו מתירין.
- [ב] אמ"ן מרן האמרי נועם ז"ע דכ"ז רק לסברת הר"ן ז"ל דטעמא דרשיל"מ לא בטיל משום דהוי מין במינו, אבל לסברת דש"י ז"ל דטעמא דרשיל"מ היינו שלא לסמוך על ביטול כיון שיש לו היתר בלא ביטול, א"כ גם בחוזר לאיסורו הוי דשיל"מ.
- [ג] יש לו מתירין אחר השבת, אבל כשטעמא דרש"י ז"ל ולא הוצרך לכתוב סברא אחרת אלא משום דס"ל דבביטול ברוב האיסור נהפך להיות היתר.
- [ד] צ"ע הרמ"א ז"ל הרי ס"ל כהרשב"א ז"ל דהאיסור אינו נהפך להיות היתר ולפי"ז לית לן מקור לסברת הר"ן ז"ל.
- [ה] צ"ע מהא דפסק הרמ"א ז"ל דאיסור הנולד בתערובת בטל ברוב גם בדשיל"מ, וכתב הגרע"ק ז"ל דכ"ז רק לסברת דש"י ז"ל.
- [ו] יש לומר דס"ל להאמ"ן ז"ל דאדרבא דברי הרמ"א ז"ל אלא שפיר רק לסברת הר"ן ז"ל.

עטרת זהב

פרקי הגות ומוחשבה בפרשה

תפתח ארץ ותבלע

הרי לנו שוב, שהטענה על ישראל היתה בכך שרצו ב"מלכים, וכשאין העת מוכשר לכך הוא בחינתו "אנא אמלוך".

***

קרח היה גלגול קין (שעה"ג שם) והנאמר שם 'ועתה ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך' (בראשית ד, יא), נכפל כאן בעגנון 'תפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיכם ואת כל האדם אשר לקרח (טו, לב), ומנשפל לתאוות "אנא אמלוך", אינו יכול להכיל את משה רבינו ומלכותו.

ופנים זה פנים בעיניים הוא, וזהו "עיניו הטעות", והפגם גרם לשבירת הכלים וירידתם לעולם הבריאה, וז"ש משה רבינו 'ואם בריאה יבדא ה' ופצתה האדמה את פיה וגו'.

וטעותו היתה בחביטו אל שמואל אשר יצא מחלציו, ואף הוא אינו מסכים להמליך מלך, ולא ידע כי ממניעים קדושים וטהורים טען כן, וכדי לנסות את קורח, כניסין נדבד ואביהו, אמר להם משה שיקטירו קטורת ובזאת יבחנו.

ונסיים בדברי רבינו בעל היולולא, השייכים לדברינו הנ"ל כפתור ופרח:

לזאת כאשר קרח לא רצה בזה, רק שלא יתנשא אחד על חבריו, על כן שמש וירח קנאו והקפידו על זה, ולאשר כתיב אצל המאורות (בראשית א' יד) והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, כי המועד נקבע על פי מולד הלבנה בחסרון ומילוי הירח, ושבת הוא על פי הלוח השמש ערב ובוקר, על כן אמרו ז"ל (שעני ח ע"ב) שמש בשבת צדקה לעניים, וקרח ואתה רצה בזה שיהיה משפיע ומקבל, רק כולן שוין במדרגה, ולא בבחינת שמש וירח שהוא שבת ויום טוב, על כן איתא בזה"ק שחלק על הבלדה (עין זוהר ח"א דף יז ע"ב ובתיקוף דף עד), היינו על אותה הבלדה של המבדיל בין קודש לקודש, וזהו 'קרויא מועד אנשי שם', כי 'קרויא מועד' רומז על יום טוב, 'אנשי שם' רומז על שבת, כי מאי שבת שמא דקודש ברוך הוא (זוהר ח"ב דף ע"ב), גם אנשי שם עם הכולל עולה שבת"ח, ולפי וי"ק ק"ח ב"ו יצה"ר עולה שבת עם לבב"ה, שהוא בחינת שמש וירח.

הראשונים שנקלעו לחיכוך זה הם קין והבל, ואין קין הוא זה שאינו יכול להכיל שני עצמים במקום אחד, ולכן הוא הקריב לה' קרבן מפשטן ואי' בגמרא (זבחים יח:) בעניין תכונתו בד קודש ליבש; ומאי דאיבד בחינתו הוא, אמר רבי יוסף ברבי חנינא דבר העולה מן הקרקע בד בלבד (רש"י: קנה יחידי מכל גיזעי ואין ב' קנים עולים מגזע אחד), ואימא עמרא. עמרא מיפצל (רש"י: הנימא מתפצלת ומתחלקת לשנים על גבי בהמה ממליה), כיתנא נמי מיפצל, על ידי לקותא מיפציל. הרי שהפשתן אינו יכול להתכיל שניים כאחד, והצמר שונה ממנו, והבל הוא שהקריב ממין צמר.

***

נדב ואביהו, לכו בגדולות ובגפלאות, ואיוו לעצמם דרגת "אור הלבנה כאור החמה", וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן אמרו לו נדב לאביהווא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור" (סנהדרין נב:), כי משה ואהרן, סברו, אינם יכולים למלוך בבת אחת, ואילו השוקתם היא "וננהיג אני ואתה" בסוד "שני המאורות הגדולים".

ולכן, הורו הלכה בפני רבך, והכניסו קטורת לביית קודש הקדשים, "קטורת" היא מלשון קשרה (קטירא), ורצו הם להורות על קישורם והתכליתם של ב' המלכים למלך מלכי המלכים, הכולל את כולם, ונכשלו מפני שלא נשאו נשים, והיינו שבין נתגלה שאין הכרתם שלמה בצורך המיוחד בין המשפיע למקבל, ואם כן דיילגו ממדריגתם שלא לפי ערכם עדיין.

וא" בכתיבי האר"ז ל"ע (שער הגלגלים הקדמה לב), כי נשמות נדב ואביהו נתגלגלו נדבד ואביהו, ובכאן עם ישראל לבקש להם מלך, כעם על ששאלו דבר זה, ונתקשו בזה כל המפרשים אלמה כעס, והלא מקרא מפורש הוא "שום תשים עליך מלך" (דברים יז, טו). ותיקר הרמב"ם (בראשית מט, י) וז"ל: והיה כל זה מפני שהשאל שופט ונביא ולוחם מלחמותיהם על פי ה' ומושיע אותם, ולא היה להם לשאלו מלך בימיו, כמו שאמר להם ה' אלוהים מלכם (ש"א יב, יב), והקב"ה אמר לו לא אתך מאסו כי אותי מאסו ממלך עליהם (שם ח ז), ולפיכך לא נתן להם מלכות של קיימא.

העובדה שהוא צריך גם לקבל ממנו, שינה מידה אחת, שהיא כוללת ומאחדת את כל המידות יחד, ומחייבת אותם להתמוזג אלו באלו, וזהו מידת המלכות, שמהו זהה לעניין ההתכללות, כי בכללים בה כל בהשוואה, וזוהי המידות להכיר בשביל שיעודה ייוושם, צריכים כל המידות להכיר בערכה, ולהבין בחיבורה להשלמת תיקונם, וכשאין הכענה אחידה לנוכח מידת המלכות, הרי זה פגם ב"עניינים", בסוד הפסוק 'בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו ישה' (שופטים ז, י), נמצאו למדים שלשה מחויבויות לשלימות: א' התפרדות והבחנה שלשה בגוונותם על המידות אלו מאלו. ב' ההכרח הצורך בהתמוזגותם על המידות אלו באלו. ג' הכנעתם למידת המלכות הכוללת ומאחדת אותם.

***

אחד ההשתלשלויות של מקרה "מיתת המלאכים" הוא מעשה הלבנה, שנאמר 'וישע אלוקים את שני המאורות הגדולים' (בראשית א, טו), ועמדה הלבנה לפני הקב"ה וטענה, אין שני מלכים משתמשים בבתי אחד, אמר לה הקב"ה לכו ומעני את עצמך, וזהו שכתוב את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה' (שם).

הנה לפי האמור לעיל, אין דופי בטענת הלבנה משום כך שרצה הבנה והפרדה מהחמה, כי כן ראו הוא שהשינוי יזכר ביניהם, אבל העובדה שהרגישה הלבנה בעצמה "שתי מלכים משתמשים בכתר אחד", אות הוא כי יש רבב בדבריה, רבב ששרשו מפגם האידיאה הקולקלת של "אנא אמלוך". ולפיכך ניזוקה אף היא וירדה מגדולתה, ולעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה. והיינו: כיום בשביל שיהיה ביטול והכנעה אחידה לנוכח מידת "המלכות", אסור שכל מידה תחשב את עצמה למלך, ואולם שכולל למעלה מכל ספק אחדות ה' ומלכותו בכל המשול, לא יהיה כל פגם בהתרבותם של מלכויות, כי ממילא יכנוע ויבוקלו כולם עול מלכות שמים.

***

ומתקרה השמש והירח, נוצר חיכוך בעולם הטבע, חיכוך שאכן אינו מאפשר פיסת ארץ אחת להכיל שני הפכים.

וקרח שפכה היה מה ראה לטעות זה, עינו הטעות, ראה ששילט הגדול יצאה ממנו, שמואל ששוקל כנגד משה ואהרן אביו שבבילו אני נמלט וכו', (רש"י נמבר טו, טז).

ופירש רבינו הקדוש בעל ההילולא ז"ע באמרי נועם ח"ל: כי מצינו אצל שמואל שכעס על ישראל על שביקשו מלך, ואמר להם (שמואל א-יב, יב) וה' אלוקים מלכם, וזה ראה קרח ושפט בדעתו אשר הצדק אחרו בזה, כי גם שמואל לא רצה בזה, אמנם טעה בזה, כי עיקר כעסו היה על שאמרו (שם ח ט) שמה לענין מלך לשפטנו ככל הגוים, עיני ברשי" ז,ל, ואימתי בספרים אשר ככל' עולה על' שהם שבעים ושתים, וזהו שרצו מלך כדרך אומות העולם, וזהו שרצו עיניו הטעות, היינו מספר עיניו, שטעה קרח בזה, ולא הבין אשר כעס שמואל על שהזכיר העיניו אומות ורצו מלך כדרך נימוסי האומות חלילה, ע"כ.

***

בספר הק' עץ חיים מובא באריכות עניין מיתת ז' מלכי אדום, ושם מובאר, שהם מכוונים כנגד שבע המידות הטבעיות כבריאה, והמידות כולם זקוקות אחת לרעותה, ואם לא היה מיוזג ביניהם, לא יבואו לידי ביטוי ושלם.

והפגם שהיה באותו מצב של הופעת ה' מלכים הוא, שכל אחד אמר "אנא אמלוך", דהיינו מידת הסוד לא רצתה להזדקק למידת הגבורה, ושניהם לא רצו להשפיע ולקבל זה מזה ולהפיל את מידת התפארת וכן הלאה, ומשום כך אירעה "מיתת המלכים" ונשברו כליהם וירדו אל מקום שעתיד להיות עולם הבריאה, ושם מובא, כי מתחילה הופיעו והתגלו שבע המידות כמה פעמים, אבל מתחילה לא היו נקראים בשמותם, והפעם הראשונה שהתייחסו בשמותם היא ביציאתם מפרצו דאדם קדמון, ואז היו עקודים וקשורים זה בזה, וביציאתם מעיניים א"ק, כבר היו פורדים ונתלקים בשמותיהם, נמצא שמעשה "השבירה" (ירידת המלכים" היה פגם בבחינת "עניינים").

והנה כפי האמור התחלוקת והתפרדות המידות הוא דבר טוב, כי רק כך יבוא על אחד על עניינו, וזאת רק אם יבין כל אחד ואחד את הצורך בחבירו, את העובדה שהוא צריך להשפיע אליו, ואת

עטרת זו

ממחשבת המוסר

ולא יהיה בקרח ומעדתו

נסנה ללמוד את ענינו של 'לאו' זה: "שנים אוהוין בטילת זה אומר אני מצאתיה זה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי" מה בין אלה לבין מחלוקת קרח ועדתו? לכשתבחין נראה כי כשיש יוכוח בין שני אנשים זה מושך מפה זה מושך משם, כל צד רוצה להיות מוחזק ואפי' לפעמים 'כל דאלים גבר'. רצוי שהיוכוח קודמה עליה דנים. אולם כאשר זה הופך להיות מריבה אישית כשמעריבים דברים **שלא קשורים** אז מתחילה ה'מחלוקת'. למשל, אם יאמר אחד לחברו בשנים אוהוין אתה גבול זה לא הפעם הראשונה... כולם מכירים אותך שאתה גבול וגם אבא שלך גבול וכן על זה הדרך.. כאן מתחילה התיבה בפרט אם השני יענה לו באותו סגנון, כי הדיון נסוב למי הטלית ולא ניתוח אופי או אישיות.

רש"י אומר, פרשת קרח יפה נדרשת בתחומא. שם כתוב: אמר קרח, ארבעה אחים היו אחי אבא, הכבור עמרם, זכא אהרן ובניו לכהונה ומושה אחיו למלכות, מי ראוי ליטול את העיניה? וזה השני?! ואני בנו של ציחה, הייתי ראוי להיות על משפחתי נשיא וכו' **הריני חולק ומבטל כל מה שנעשה על ידו**. במילים האלו כתוב כל הסוד, יש לך בעיה, אתה רוצה נשיאות, אתה חושב שמגיע לך, מילא, עד כאן בסדר, אבל בגלל זה לבא ולומר הריני חולק ומבטל כל מה שנעשה? כאן נמצא החטא! כאן היצר הרע אמר לאדם, אני לא יחסיא אותי בכל העברות שבתורה, אתה רק צריך להחליט לבטל את כל מה שמה שמגיע אמר, רק סתיה קלה, ויש לו עליה שכנוע. כי בזה שהוא לא בחר בך בנישיא והרי מגיע לך להיות נשיא אי"כ ברור שכל מה שהוא עושה זה לא נכון. אחרי שקרח "קנה" את הטענה הזו, כאן הוא אומר למשה בית מלא ספרים... טלית שכולה תכלת... וכל דברי המדרש הידועים בהם קרח מעריער על נביאות משה ועל כל התורה והמצוות.

הלכאורה היה אלו טענות מגוחכות, ה' אמר לשים מזוזה בפתח הבית מה יש להתווכח זו המצווה וזה! מה קשור ספרים בהשגה? אבל אחרי הטענה המשה בדה מלבו את המצוות א"כ המצוות הם על פי שכל אנושי של משה, אז קרח מבין שאם יש בבית ספרים אין אז צורך במזוזה, ובטלית תכלת אין צורך בחוט. אך אם המצוות שייכות לשכל אנושי יש מקום לדון.

לפעמים אנשים טועים או מתנהגים לא טוב בפרט מסוים, אבל לבא ולומר שהפרט מלמד על הכלל ולכן **אנו אדם פסול וכל מעשיו פסולים** וממילא מותר להשמיץ אותו בכל אשר הוא עושה, זה ההבדל הקטן שיוצר את המחלוקת.

ק"ו כאשר יש חילוקי דעות בין אנשים גדולים ת"ח, ולא בדיון צרת ערוה או מכשירי מילה בשבת, אלא בעניינים מוכרים... השיצר מוצא מקום להכנס, או אז יש את הכת של קרח שיודעים לומר שאחד מהם טועה וזו לא טעות רק כאן, אלא הוא 'לא גדול' ובכלל הוא 'מופקע' ומכאן הדרך למחלוקת קלה ומיהירה.

לעטר פתורה

דרושים נאים לפרשת השבוע

"יודת אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה"

פרש"י מהנהנחומא (תנצח) וז"ל אחז את המלאך והעמידו על כרחו א"ל המלאך הנח לי לעשות שליחותי א"ל משה צוני לעכב על ירך, א"ל אני שלוחו שלמקום ואתה שלוחו של משה א"ל אין משה אומר כלום מלבו אל מפי הגבורה, אם אין אתה מאמין הרי הקב"ה ומשה על פתח אהל מועד בא עמי ושאל, וזה שנאמר וישב אהרן אל משה עב"ל, ונראה שבדברי רש"י כאן נרמזו כל מעלותיו של משה משאר הנביאים. דהנה איתא ברמ"א (פ"ב מהלכות יסודי התורה ה"ז) חמש מעלות לנבואת משה, הראשונה - שאר נביאים יתנבאו בחלום ובמראה מה שא"כ מרע"ה מתנבא והוא ער, השניה - שא"ג ע"י מלאך ולכן דוקא במשל וחידה, מרע"ה פה אל פה ולכן תמונת ה' יביט ללא משל וחידה, שלישית - שא"ג ידאים ונבהלים, מרע"ה עומד בשלום, רביעית - שא"ג אין מתנבאים בכל עת שירצו, מרע"ה מתנבא בכל עת שיחפוץ, חמישית - שא"ג חוזרים אחר הנבואה לאהלם ולצרכיהם הנשמיים, מרע"ה פה שרשן מה האשה ולא חוזר לאהלם לעולם אלא נתקדש כמלאכים.

ונחזי קמא קמא, מעלתו שהוא ער הראה בכך שאמר בא עמי ושאל, דהינו ביכולתו לענות לשאלתו, מעלתו שאינו מתנבא ע"י מלאך הראה בכך שאמר שהקב"ה ומשה על פתח האהל, דהינו שמרע"ה מדבר עם הקב"ה באופן ישיר. מעלתו שהוא עומד בשלום בזמן הגבורה, מוכח מהא דאמר ללכת לשאולו וכו', מעלתו שמתנבא בכל עת שיחפוץ רמז במה שאמר שאין משה אומר כלום מליבו, דהינו כי בכל עת שיחפוץ יתנבא ויאמר ע"פ הגבורה, מעלתו דאין חוזר לאהל, רמז במה שאמר והרי הקב"ה ומשה על פתח אהל מועד דהינו באופן תמיד.

אמנם נראה ביורה, דבא לרמוז מה עצומה גבורת מעלת משה, דלא רק שגדולה המראה נביאים נראה אף גדולה המלאכים, וכה כתב בחידושי הגר"ז (סי' קלה), וז"ל וצ"ב למה הצטרף לומר למלאך המלאך ומשה על פתח אהל מועד היה לו לומר למלאך ישאל, והמוכרח דגם המלאך אינו יכול לשאול, ולכן היה צריך לבוא אל משה, והבן, עכ"ל. דהינו שרמז למלאך שלא די בכך שגדולה נבואת משה משא"ג אלא גדולה נבואתו אף משלך, דהרי אין אתה צריך אלא לו והוא אינו צריך לך, דהרי זו מעלתו השניה שאינו צורך למלאך לנבואתו, אלא מעלתו והרביעית דבכל עת שיחפוץ יתנבא, מה שאין בכחך לעשות, לכן רק יבוא והוא יצוא אותך, ולכן כתיב בתריה "המגפה נעצרה". ועתה נתחייב, לכן לך מסוים דברי המדרש (תנחומא תצוה טו) וז"ל מהו והמגפה נעצרה א"ר יצחק שנטל למלאך ועצרו, לפיכך כשבא משה ליפטור מן העולם אמר ברך ה' חילו ופועל דיו תוצה מחץ מתנים (דברים לג) ברך ה' חילו יהא ברין יתיה חילא, ופועל דיו תוצה בקטרת שהיה בידו שכפר שנאמר ויתן את הקטרת וכפר, מחץ מתנים קמיו שגפך את המלאך ועצרו ע"כ, וד"ק.

עטרת המקרא

באורים בפרשת בדרך הפשט

ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת כו'. ויאמר משה בזאת תדעון כי ד' שלוחים לעשות כו' ואל המעשיים היו מודים שחטאו, אבל מאתים כו'. ואם בריאה יברא ד' ופצתה את פיה ובלעה אתם כו'. ותבקע האדמה כו'. ואש יצאה מראת ד' ותאכל את המושמים ומאתים איש מקריבי הקטרת.

יש לדקדק למה לפני שנשתיים ענין מקריבי הקטורת, נכתבה בליעת עדת קרח. ונראה, הדנה בממשך כתוב (זו, אתם המיתם את עם ד'. ופירושו הראשונים דעל דתן ואבירם הבלועים היו מודים שחטאו, אבל מאתים וחמשים איש שמתו כמיתת נדב ואביהוא אתם הרתם אותם שצייזייתם להקטיר קטרת. וא"כ נראה דרצה משה להקדים רפואה למכה, ולהוכיח מפתחת פי האדמה שכל המעשים כולל ציווי הקטורת, נצטוה מפי הקב"ה. שר"ה שהדברים מפורשים ברשב"ם, שכתב עה"פ כי לא מלבי וז"ל, שחינכתיים בקטורת כשאמרת אתה ואהרן איש מחתתו. ושם עה"פ ואם בריאה כתב, וז"ל שאינה כמיתת נדב ואביהוא. וע"ע לעיל פסוק ד' שכתב הרשב"ם עה"פ ויפל על פניו דשם נאמר לו מה שאמר לקרח.

ברמב"ם רפ"ח מיסודי התורה כתב משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהאמין

השבו ע"י ד' דמון בעל האמרי נועם זיע"א. לפנינו עובדה מעניינת הנוגעת להדפסת הספר שעמד עליה ר' יצחק אלפסי. וכך מספר: **אמרי נועם להרב הקדוש הגאון החריף רבי מאיר מדזיקוב נדפס לראשונה בפשימיל תרנ"ח הסכמת בנו רבי יהושע מדזיקוב וחתנו רבי ישראל מוויניץ.** הספר נדפס בשתי מהדורות שוות; במהדורה שנועדה לגאליציה נדפסה לראשונה הסכמת רבי יהושע מדזיקוב, במהדורה האחרת נדפס לראשונה הסכמת רבי ישראל.

במאמר שלפנינו נספר על גלגוליהן של הסכמות נוספות.

בשנת תע"א נדפס בברלין ספר בקבלה ע"י נחמיה חייא חיון. הספר מעוטור בהסכמותו של הגה"ק ר' נפתלי כץ זיע"א בעל 'סמיכת חכמים', אלא שהסכמה זו ניטלה במרמה. חיון הנ"ל שר"ה היה מתלמידיו של ש"צ ימ"ש והספר שהדפיס היה פירוש על מאמר שבטעם מפיו של ש"צ. אלא שבהביאו את הכה"ל להגר"ו כ"ץ לשם קבלת ההסכמה, השיט"ם מה"י את אותם חלקים שהיו מזדהים אותו שכתבתי. עקב זמן הכיר בעל ה'סמיכת חכמים' במעשיו של אותו נחש ודרש ממנו לקבל בחזרה את הסכמתו, וללא הועיל. וכך מספר בעל ה'סמיכת חכמים': **יצאה המכשלה מתחת ידי, שנתתי לו על ספרו ספרי מינים, חטאתי כי לא ידעתי.** והוא מתאר את השתלשלות הדברים, והנה ראיתי איש זקן עוטה ומצוין כחד מן קמאי, ובפרט שהסופר הגדיל אותו שלא בפניו עד לשמים, ואמר שרוח הקודש שורה עליו. והיה אצלי כמה פעמים, וחזרנו מעניין לעניין גלה ונסתר כפי אשר ידי יד כהה מגעת, ומצאתיו מלא. ובאותם הימים הראה לי מעט מכתביו אשר קרא שמו עוז לאלוקים ובוודאי ליקט את כל הטוב אשר לא היה בו שמץ דופי, והיו בו דברים טובים, ומי יטמון ידו בצלחת בלתי לקרב לאיש כזה וליתן לו הסכמה כו'. עד שעברה עלי רוח קנאה לרדפו כי שנתתי שואה גדולה וכו' הרגשתי שהוא אחד מתלמידי וחופריו של האיש הידוע ושהוא ממשימודים בשאלוניקו וכו'. ומסיים וכותב, **ראוי היה למלא כל הבלושים קרעים על חילול השם, מרתטי שערות ראשי שנכשתי בדבר זה, וחשכו מאור עיני.**

בשנת תרמ"ה נדפס בפרימישלא ספר 'מנחם ציון' על האיראד זוטא ונכתב עליו המחבר הוא הגה"ק רמ"מ מרימנוב זיע"א. וכך כתב המלבה"ד בראש הספר: **הנה זה שתי שנים בחיותי בעיר ירשא הצעיל לפני הרב הצדיק ר' יהושע מטאמישוב שליט"א אשר נמצא תחי"ה הספר הקדוש הלז אשר קבלו הגאון משינאווע שליט"א. ורצונו למסרו לידי להביאו לבה"ד.** כי הרב יהושע הנ"ל אמר לי, כי שמע מאדמו"ר מצאנז' זצ"ל"ה כי היה משתוקק שיצא הספר הקדוש הנ"ל לאור עולם, והיה טובה גדולה לאחינו בני ישראל וכו'. והנה לא היה בעינינו קנימתו של אשר אין אתי הסכמה מאדמו"ר משינאווע, כי אדמו"ר אמר לי בפירוש שישלח להרב ר' יהושע הנ"ל הסכמה על הספר הלז וחבל על דאבדוין, ופעם שנית לא רצה ליתן לי מטעם הכמוס עמוד. והנה לא ילק בעינינו קנימתו של אשר תח"ה הקדוש הנ"ל, כי הכ"י הקדוש הלז לא מש משלחנו של אדמו"ר הרב הגאון הקדוש רשכ"ב מצאנז' זצ"ל"ה. והנה באותה השנה ממש, נדפס הספר בווארשא תחת השם 'מים אדירים' ושם נכתב המחבר הוא הגר"מ משינאווע של משלכו זצ"ל תלמידו של הגר"א זיע"א. כפי הנראה הגה"ק משינאווע זיע"א חש בדבר, וכיוון שאתרע מילתא ונאבדה ההסכמה שוב לא כתבה בשנית.

בשנת תרצ"ב הוציא לאור הבה"ר ר' יצחק הוטנר ספר על הלכות נזיר להרמב"ם וייקרא שמו בישראל 'תורת הנזיר'. הספר עוטב בשלוש הסכמות נכבדות: מרן רשבכ"ה הגה"ק גרודנסקי זצ"ל, במעל הי"ב אברהם' וזהוהו"ן ראי"ה קוק זצ"ל. כידוע ליועדי ח"ן הגר"י הוטנר זצ"ל ינק רובי תורתו מהרא"ה קוק זצ"ל. אלא שלמרבית הפלא במהדורות מאוחרות של הספר טופלו ההסכמות. בחלק מהמהדורות נדפסה הסכמות של הגה"ק בלבד ובחלק מהן לא נדפסו הסכמות כלל, וד"ל.

כיצא בזה, הגאון ר' שכנא קולודצקי ז"ל בהוציאו את הספרי עם פירושו רבינו הלל. נטל הסכמות מכמה וכמה מגדולי הדור: הגרא"ז מלצר, הגר"ר בענגיס, מרן הגרי"ז זכר צדיקים לברכה. בנוסף, היה הספר מעוטב גם בהסכמת הגר"ה הרצוג וחתנו הגר"ש היילמן זצ"ל. אמנם במהדורות מאוחרות יותר הסכמות אלו נשמטו.

עטרת הפסידים

ממשנת החסידות על פרשת השבוע

עבודת הצדיקים במשנת רביה"ק בעל האמרי נועם זיע"ע

הוא כבר בניקל יותר ואין צריכים לגילויים והשוגות גבוהות כבימי קדם, וז"ל:
"כי אמרו חז"ל (ר"ה כה) ובאת אל השופט כו' אין לך אלא שופט שבימין, יפתח בדרו כשמואל בדרו. והאמת היא, הגם שהצדיקים שהיו בדורות הראשונים נתלה אור קדושתם וצדקתם לעין כל, והיו פועלים עניני נסים, כמו שציינו בחז"ל איש התנאים ובר' חנינא בן עזרא שאמר מי שאמר לשמן וידלוק כו' (תענית כה). וכן בשאר התנאים. וגם בדורות האחרונים כמו האר"י הקדוש ובעש"ט ותלמידיו הקדושים, כאשר ספרו לנו אבותינו הגדול נפלאותיהם וצדקתם. וע"ז אל ירך לבב האדם בדורות האלה אשר אין להם צדיקים ומנהיגי הדור כאלו. [ואמנם [מבואר] הוא בדרך משל, אם ההלך בונה לעצמו בנין מפורא בציוורים שונים במחצב של ספירין, מהודר מאוד כליל יופי בתפארת מלכים, וחדרים מחדרים שונים בתכלית היופי וההידור, וצריך לזה כדמה וכמה אומנים, אשר אומנתו של אחד משונה מחבירו. ואחר שנגמר הבנין עם כל הציוורים הנפלאים, צריכים עוד מפתחות לכל החדרים, ושולחים אחר האומן עושה המפתחות, והוא הפחות שבפחות אומנים שבעולם, כי בלעדי המפתחות וצריכים אומן להסתב הבלות לא יגמר הבנין על מכונו. והרי אני רואין שפעולת האומן הפחות בעל המפתחות הוא נחוץ אל הבנין ממש כמו האומנים המפורים בעלי הציוורים הנפלאים, מתחת שאף שאומנתו היא גרונית מאוד, עכ"ז מוסיף על ידי אומנתו לגמור כל הבנין עד תכליתו, להיות בנין שלם לא יחסר כל בו. כן המנהיגים הצדיקים בכלל אדם, אשר הצדיקים הראשונים בגודל צדקתם היו מתקנים כל פגמי אדם, וזכוכו נפשותם וטהרו לבבם בתכלית הטהרה, ורק בעקבות דמשיחא בדורות האלה שצדיקי' לתקן ר"ה העקביים לבד, ע"ז כל הקומה של האדם כבר ניתקנה לו ימים הצדיקים הגדולים הקודמים. ועכשיו בדורות הללו אינם צריכים רק אומנים פחותים לתקן ר"ה העקביים, ועכ"ז הם פועלים באומנים כמו הצדיקים הגדולים הראשונים, כי בלעדם לא תגמר הקומה בשלימות.

וזה שאמר הכותב 'אלה המשפטים', היינו הצדיקים המנהיגים ושופטים של הדור, אשר תשים' (סנהדרין דברים יז טו) שום תשים עליך מלך, ודרשו ז"ל (סנהדרין יט): שתהא אמתו עליך, פירוש, תתשים אמתם עליך. לפניהם, פירוש, כמו הצדיקים אשר היו לפניהם, כי כשתשימם להצדיקם אשר לפנים, יהיה מזה תיקון הקומה שלימה. וזה שפירש רש"י ז"ל 'אלה' מוסיף על הראשונים, פירוש, אף שהם אינם צדיקים כמו הדורות שלפניהם, ע"ז הם מוסיפין על הראשונים בתיקון העקביים, כמו האומן העושה מפתחות כו"ל.

עוד יש להרחיב בגודל מדרגתם ושגב דביקותם ועבודת קדשם של הצדיקים במשנת רבינו זיע"ע, ונסיים במה שאמר בימות הדילול דקינו הקדוש מר"ן מראפיש על זיע"ע אשר הצדיקים גם כאשר מתעלים למעלה מגניזם על השוכנים תחתם וז"ל: **ק: בפסוק (מאל-ב א כג) הנהגים והנעביים וכו' ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו.** היינו, כי בטבע הנשר וכו' בניו, יוען כי יא שרא יעלה החץ בבניו, יקח אותם על כנפיו ממלדש. והנה הצדיק גם לאחר יותר מכל העופות, כמבואר במדרשו. והנה הצדיק גם לאחר שפירתו אינו נפרד מר"ה, והם שם כל הלוויים אליו בחייו, וזהו 'ובמותם לא נפרדו'. אמנם, הגם שאינו יכול לקחת אותם על כנפיו רק המה תחתיו כי הוא מתנשא למעלה ראש, עכ"ז מגיין עליהם מחמתו כי 'מנשרים קלו', כי הוא פורח למעלה מאוד, אשר שם אין פגע רע אף להשוכנים תחתיו ואינו ירא משום אף כמו הנשר, והוא למחסה ולמסתור להגין בעדנו לכל טוב". כיה"ר.

במאמריו אשתדק במשנת רביה"ק בעל ההילולא זיע"ע התמקדנו בעבודת 'תקשורת לצדיקים' חובת הנטיעה והסתופף בצל קדשם והתקבא בעפר גרליהם ולהיות מזיו הודם ולצייט למוצא פיהם ללא שום פפקוק ח"ו. וחרתו של רבי מאיר ארוכה מני מים ומלאה באמרי נועם ואמירה דכוותא המלביים כל לב לעבודת הבורא ומלכשתו ענוה וריאת חטא כבתנאי אור, ומעטת נהגה בדברות קדשו מלהבות אש על פרשת השבוע, ונתבונן בגודל כח הצדיק ועבודתם, ואשר הם מהווים הציוור המביא את ההשפעות הטובות מפעילא לתלמא.

וכך גולה לנו רבינו טוב' בפרשתנו: **"הנה עיקר עבודת הצדיקים להמשיך שובת על ישראל פרנסה וחיים וכל טוב, ע"כ"ז לפעמים צריכין לפעול מפלת שרעים כדי שלא יחריבו את העולם.** והנה לכאורה אין הצדיק פועל כזה, הלא הוא רק כולו טוב להמשיך טובות. ואולם הענין על דרך שאמרו ז"ל **העולם אינו בשביל העולם בני, אשר על ידי הצדיק הולכין כל השפעות טובות, והוא עיקר החיות של כל העולמות, אם כן ממילא כשאינו רוצה ליתן מחלקו להרשע, מפלח לרשע, והוא (משל) לא גם ענוש לצדיק לא טוב, הכירו, גם ענוש לצדיק, היינו, שהם שהוא צדיק, יש לו כח לענוש, על ידי שאינו משפיע לו הטוב, וזהו לא טוב'.**

זהו פירוש הפסוק (ישעיה ג י) **אמרו צדיק כי טוב,** שאין לצדיק להתפאר רק במה שמשפיע טובות (כי תיבת 'אמרו' היא מלשון התפארות, עדה"כ [דברים כו יח] וד' האמירן, היום, כמ"ש מרן המחבר זיע"ע לעיל במאמר ז' לפרשת נח), ומה שאנו רואים לפעמים שבא על ידו השפעת הרשעים, וזה מחמת י"ה פרי מעליהם יאללו, אשר כל העולם אוכלין פרי מעשיו הטובים של הצדיק, על כן כבוהו לעכב ההשפעה שלא ליתן לרשע".

ובזה מבאר רבינו מקרא קודש בפרשתנו: 'וזהו 'ואתה ובניך אתה שומרו את כח הכתובים, היינו, שכל העבודות שלכם יהיה 'לכל דבר המצוה', להמשיך כל טוב, כי מזב"ח גימטריא ז"ן. ולמבית לפרנסת', היינו, להמשיך תורה ועבודות וריאת שמים ופרנסה וכל טוב. ואם אתם תהיו למשכילים כל טוב, אז ממילא תפעלו מפלתי הרשעים לאשר לא תתנו להם מחכם.

'וזהו 'עבודת מתנה אמת, כן יאתא במדרש לקחת מתנות באדם', שלקח משה מתנה מהס"מ לרן בסין כסנהדרין (ענין שבת פט). היינו, על ידי הכתובים אתן כלכם גם עבודת מתנה [שהיא לרן בסין כ"ל, וזהו] 'הזר הקרב יומת', ועל כן מרומז להכתוב 'הזר הקרב יומת ראשי תיבות שם יו"ה', שם היוצא מסופי תיבות כי מלאכיו יצוה לך' (תהלים צא יא), וזהו שם הרבו של הקב"ה, כמ"ש במגן אברהם הילכות פסח (תע"ס ט"ק כט) שעל כן שופכין ט"ז עומים מוכוסו, ג פעמים אצל ד"ם ואש המורות עשן, ג פעמים אצל ד"ם צפרדע' וכו', וג' פעמים ב'דצ"ך' וע"ש באח"ב, לרמן על זה השם יו"ה"ן, שבזה מכים הרשעים, וכן איתא בתיקונים אשר חרבו של קוב"ה יש לה ט"ז פיפיות, נגד מילה פריעה מציצה עם ל"ג בריתות שנכתרו על המילה, ולזה אמר כבוד אמרו"ר זצוק"ל אשר קוה"ה הוא ראשי תיבות ואת כל הרשעים ישימדו (תהלים קמה כ), ועל כן הוצאת זאת תיבותיו של ה'הזר הקרב יומת', להמשיך המתנה לרן בסין לרשעים, ולהמשיך לנו כל טוב סלה".

ובל יאמר האדם כל זה היה בימים מקדם ברבותינו ומאמרנו הראשונים כמלאכים בדורות דעה שעברו, אבל בזמננו אינו דור עקבתא ומשיחא אין אותו יודע עד מה, ע"כ מבהיר לנו רבינו בווהר תורתו הקדושה בפרשת משפטים, ומחדש לנו רבינו כי אדרבה תיקון דור זה הרי

עטרת צדיקים

עיון במעשי הצדיקים לרגל יומא דהילולא

רבינו הרה"ק בעל "אמרי נועם" מדזיקוב זי"ע

ח' תמוז תרל"ז

על כס ההנהגה

לשכב עם אבותיו. אצל יעקב אבינו ע"ה התקיימו שניהם גם יחד. וזהו הפירוש בכתוב 'ונשאתני ממצרים' - היא ההעברה מקברי עכו"ם לקבר ישראל, כי אין קברי ישראל במצרים, 'וקברתי בקבורתם' - היא ההעברה למערת המכפלה מקום קברות אבותיו הקדושים' (והיא לו נדפס"ה בספרו הק' 'אמרי נועם' בפרשת ויחי, ד"ה או יאמר ואני בבואי).

ממחרת השבת, קרא רבינו לבתו הרבנית מאבנא ע"ה, ואמר לה בהאי לישנא: "בשבת אמרתי טייטשל בפסוק, 'עס וועט ענק גוט צו-נוטס קומען...' (=הוא יהיה לכם לתועלת מרובה).

עם בואם של ימות הקיץ, חלש רבינו ונסע לעיר הבירה וויען, לדרוש ברופאים. משם נסע לנפוש בעיר קארלסבאד.

וסיפר גינו הרה"ק ה"ישועות משה" מוויניץ זי"ע, כי בטרם צאתו לקראלסבאד הזמין רבינו את ראש החברה-קדישא' ושאלו: "איה מקומי"?

"רבינו" - נחרד הלה - "מה לכם לחשוב ולהרהר על כגון דא?!"

הסביר לו רבינו: "וכי האדם יודע מתי יבוא וימו? הלא יתכן שהלוויה תתקיים בערב שבת, כשהזמן קצר, לכן הייתי רוצה לדעת מראש היכן מקום מנוחתי?"

ויהי ביום השלישי ח' בתמוז, כשבת רבינו בקארלסבאד, והעלה עשן ב"לולקע ציבען", לפתע זרק מידיו את המקטרת וקרא בקולו הערב: "הנשמה לך והגוף פעלך, חוסה על עמלך", ויצאה נשמתו בטרה...
שמש בגבעון דום

ואכן, כפי אשר דיבר בקדשו באותו ליל שבת קודש, החליטו מקורביו רבינו ובני ביתו, להביאו לדזיקוב, למקום קברות אבותיו הקדושים זי"ע, למרות הקושי בדרכים בימים ההם.

ויהי בנסוע הארון מקארלסבאד לדזיקוב, הצטרפו המונים בכל עיר ועיר אל מסע הלוויה הארוכה, עד שהגיעו ביום השישי ערב שבת קודש העיריה, היה זה כשעה לפני זמן הדלקת הנרות, השבת כבר החלה לפרוס את כנפיה הטהורות על פני הארץ, אולם למרבה הפלא, עמדה השמש דום לעיני כל קהל ההמונים ולא שקעה בעונתה עד לאחר סתימת הגולגל על ציון רבינו, אשר נטמן באהל אביו הקדוש.

דבר עמית השמש עשה לה כנפיים למרחקים, ובכל קצוי ארץ פולין וגאליציה היה זה לשיחת היום, ויהי לפלא.

"וישמחו כל העם בשמחת אמרי נועם"

(פיט לחג השבועות)

ספרו הקדוש 'אמרי נועם' שבו נדפסו חלק מדברי תורתו נתגדל ונתקדש בפיות צדיקי קדם, ולא מש משולחנם של גדולי הדורות.

ומתאמרא משמיה דחתנא דבי נשיאה - הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויניץ זי"ע - שלמגינת לבו לא זכה לשהות בצל חותנו כי אם במשך שנה ומחצה בלבד, שכן הוא בא בבית הנישואין ביום ב' אלו שנת תרל"ה, ורבינו נסתלק ביום ח' תמוז שנת תרל"ז. כי בתקופה קצרה זו, ממה שקיבל הוא בלבד מפיו, יכולים היו לכתוב עוד עשרה ספרים כגודל הספר הקדוש 'אמרי נועם' הנמצא עמנו כהיום. והדבר מופלא עד מאד למתבונן בדבר, שהרי באותה שנה ומחצה בוודאי לא היה לה כל אותו הזמן ממש, אלא לעתים היה נוסע גם אל אבותיו הקדושים אשר בוויניצא המה, לרבות זקנו הרה"ק ה"צמח צדיק" זי"ע שעדיין היה בחיים עלי אדמות. ללמדנו בא, כי הספה"ק אמרי נועם איננו כי אם כטיפה מן הים הגדול שמימי מתוקים מדבש ונופת צופים, ולא הורה רבינו להדפיס רק את אשר לאו בו צורך לדורות.

תורתו מוגן לנו, היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעד כ"ק רבינו שליט"א שמושיך דרווה בודואי לא היה לה כל אותו הזמן ממש, אלא קהל עדת ישראל, אכ"י.

מאיר עיני חכמים

לעת זקנותו של הרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפטא זי"ע, ביקר בהיכלו רבינו הרה"ק רבי אליעזר' מדזיקוב זי"ע, לאחר ימים של התעלות במחיצתו של הצדיק הישיש, בא לו אל הקודש פנימה, ליטול ברכה פרידה.

"סע לביתך - נפרד ממנו זקן צדיק אותו הדור, כשהוא מוסיף ומגלה לו: 'ויהיה לך בן, ותקרא שמו 'מאיר', כי הוא עתיד להיות מאיר עיני חכמים, וגם מאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים..."

בעיני הצופיות חזה הצדיק את בואה לעולם של נשמת רבינו הקדוש רבי מאיר' מדזיקוב זי"ע בעל "אמרי נועם", את האור כי טוב שעתידי להאיר את כל העולם כולו בתורתו ובקדושתו, בתורתו - יאיר עיני חכמים, וילמד את העם את דבר ה' זו הלכה, ובקדושתו - יאיר לארץ ולדרים, יקדש ויטהר נפשות ישראל, ויקרב אותה לאביהם בשמל בני שלשים מקאסאן זי"ע.

במה יזכה נער את אורחו

רבינו נולד בשנת תקע"ט, עוד בחיי זקנו רבינו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע. מנעוריו בלט בכישרונות נדירים, אותם ניצל לשקוד על דלתי התורה הקדושה, עד שהיה לעילוי מופלא וצורבא בחיבנו, והיה אביו הק' משתעשע עמו בעסק התורה ומכנהו בחביבה "הגאון שלי". לעת זקנותו סיפר רבינו, כי בעודו בן חמשה עשר, כבר ידע את "קצות החושן" בעל פה.

כבן שמונה היה כאשר כיבדו זקנו רביה"ק מראפשיץ לומר 'תורה' בסעודה השלישית של שבת קודש. פתח הילד ואמר: 'ראותו כי כן אדומי העוצר', ראותו בגי' תרי"ג. לעתיד לבא יאמר הקב"ה לאומות העולם, האם גם אתם קיימתם תרי"ג מצוות. והיינו ראותו - את התרי"ג אתה לא קיימת - אדומי העוצר... עד כאן דבריו של הילד, אשר גרמו להאיר פני הזקן - הרה"ק מראפשיץ, שרווה ממנו נחת דקדושה, וניבא לו גדולות.

עודנו נער, זכה להצטרף אל אביו בדרכו להסתופף בצל הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, פעם כאשר ישב עם אביו סמוך לשולחן הצדיק, וראו פניו של רבי הירש מאירים, בשבתו עם חברים, עת גילה סוד נסתרים, לפתע הפנה הצדיק אצבע צרידה אל מקום מושבו של הנער באמרו: "דאס קינד כאפט מיר צו דע ווערטער פון מויל" (= הילד הזה חוטף את התיבות מפֿי).

את עיקר תורתו בנגלה ובנסתר ינק מאביו הקדוש, אך גם נסע רבות להסתופף בצל הרה"ק הרבי רבי הירש מרימינוב זי"ע, אותו החשיב לרבו המובהק.

אב בחכמה ורך בשנים

בהגיעו לפרקו נשא את זוגתו הצדקנית דבורה ע"ה, בתו של החסיד ר' קלמן ריינהאלד ז"ל. לאחר נישואיו קבע את משכנו בעיר מגוריו אביו בדזיקוב, והמשיך להתעלות על במתי התורה והיראה הטהורה. מדי יום יתיך לאחר תפילת השחר, בשעה תשע, התיישב ללמוד בהתמדה מופלאה - עד שלש אחר הצהריים - ברציפות, אז שלח אביו הק' לקרוא לו שיבוא לסעוד את ארוחת הצהרים, אשר לו היתה זאת ארוחת הבוקר..

לעת זקנותו סיפר רבינו, כי בימים ההם, כאשר הגיע 'משה משרת' - משמשו בקודש של אביו לקרוא לו אל האוכל, היה מוכן לקרעו כדג מלוח! וכלשונו: "צו רייסן ווי א הערינג!", כה קשה היתה לו הפרידה מהתורה הקדושה, ממוש חייו.

עודנו אברך צעיר, כבר יצא שמו בעולם כשר התורה ועמוד ההנהגה, ומכל קצוי תבל נשלחו אליו שאלות בהלכה, הוא התכתב עם חכמי ישראל, שהביעו את התפעלותם מאותו אב בחכמה ורך בשנים, המשלב בדמותו העיליאת גאונות בתורה והתעלות בעבודתו.